

доказів або перевірку вже отриманих доказів у конкретному кримінальному провадженні.

Таким чином, основна відмінність цих підстав полягає в ступені вірогідності фактичних даних, які є основою для прийняття рішення, а також обумовленості тими завданнями, які стоять перед оперативно – розшуковою діяльністю та кримінальним процесом.

Проаналізувавши окремі статті глави 20 та 21 КПК України, ЗУ «Про ОРД» та думки окремих науковців можемо зазначити, що необхідно розрізняти підстави для проведення негласних слідчих (розшукових) дій та підстави для прийняття рішення про проведення негласних слідчих (розшукових) дій. Підставою для проведення негласних слідчих (розшукових) дій є постанова слідчого, прокурора або ухвала слідчого судді. А підставою для прийняття рішення про проведення негласних слідчих (розшукових) дій є наявність достатніх відомостей, які потребують перевірки, про вчинений злочин та особу яка його вчинила, з метою їх підтвердження або спростування за умови, що в інший спосіб, крім проведення негласних слідчих (розшукових) дій, отримати інформацію неможливо. Також, не потрібно ототожнювати зміст підстав для проведення негласних слідчих (розшукових) дій та оперативно – розшукових заходів.

Список використаних джерел:

1. Конституція України: чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 14 лист. 2012 р.: (Офіц. текст). – К.: ПАЛИВОДА А.В., 2012. – 61 с.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI // Голос України від 19.05.2012 / № 90-91.
3. Закон України «Про оперативно – розшукову діяльність» від 18.02.1992 року із змін. та доп. // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1992, N 22, ст.303.
4. Никифорчук Д.Й. Негласні слідчі (розшукові) дії: [курс лекцій]// за заг. ред. Никифорчука Д.Й. – Київ; НАВС, 2013. – 125 с.
5. Погорецький М.А. Функціональне призначення оперативно – розшукової діяльності у кримінальному процесі: Монографія – Х.:Арсіс, 2007. – 576 с.
6. Шейфер С.А. Следственные действия. Основания, процессуальный порядок и доказательное значение: Монография – «Самарский университет», 2004.-228 с.

Синчук В.Л.

*кандидат юридичних наук,
державний радник юстиції 2-го класу,
Прокурор Харківської області*

ОСОБЛИВОСТІ КОНТРОЛЮ ЯК СПОСОБУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАКОННОСТІ В ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ

Україна як цивілізована й демократична держава, підписавши ряд міжнародних документів, зобов'язана дотримуватися загальноєвропейських норм, стандартів і принципів державного управління, серед яких першочергове значення має законність, особливо в процесі діяльності правоохоронних органів та силових структур. Законність є однією з визначальних передумов ефективного управління країною, передбачаючи беззаперечне виконання законів та інших нормативних актів державними службовцями, на ряду з дисципліною праці останніх.

У сучасних умовах в системі державного управління України мають місце непоодинокі випадки недотримання правоохоронними органами, у тому числі й прокуратурою, принципів верховенства права й законності, що призводить до втрати довіри громадян не лише до правоохоронних органів, а й влади в цілому, політизації державних органів, корупції та хабарництва, порушення прав і свобод людини та громадянина, стримування розвитку держави, віддалення від європейських стандартів і світової тенденції гуманізації діяльності правоохоронної системи. Причинами подібної ситуації є наявні недоліки в політичній системі країни, нерозвиненість механізму контролю як способу забезпечення законності в державних структурах, відсутність сталих засад демократичного контролю й практики застосування сучасних його видів. Особливо актуальним є питання контролю за діяльністю прокуратури, виходячи з її особливого місця та функціонального призначення в системі органів державної влади в Україні.

Слід відмітити, що проблеми контролю над державними структурами, у тому числі й органами прокуратури, були і залишаються предметом дослідження багатьох вітчизняних і зарубіжних науковців, зокрема, В.Б. Авер'янова, О.Ф. Андрійко, Г.В. Атаманчука, О.М. Бандурки, В.І. Баскова, Ю.П. Битяка, В.М. Гаращука, А.А. Демченка, В.Г. Драганова, Б.В. Коробейнікова, І.М. Коросташової, І.Б. Коліушка, Є.Б. Кубка, І.Є. Марочкіна, О.М. Музичука, В.С. Основіна, О.Ф. Скакун, М.М. Тищенко, В.І. Туровцева, Ю.С. Шемшученко, Х.Х. Шнейдера, К.В. Шоріної, М.К. Якимчука та ін. Проте, незважаючи на значний науковий доробок із даного питання, сутність і особливості контролю за діяльністю органів прокуратури як одного із найважливіших способів забезпечення законності потребують свого подальшого дослідження.

На наш погляд, у цілому контроль за діяльністю органів прокуратури України включає три складові: зовнішній, внутрішній та громадський контроль. Зовнішній контроль здійснюється державними органами та посадовими особами, зокрема Верховною Радою України, перед якою Генеральний прокурор звітує за діяльність прокуратури не менш як один раз на рік. Питання організації внутрішнього контролю за діяльністю органів прокуратури цілком покладено на Генерального прокурора України, підлеглих йому прокурорів та колеги органів прокуратури, про що йшлося вище. Крім того, варто звернути увагу, що в системі органів прокуратури функціонують атестаційні комісії, які один раз на п'ять років проводять атестацію прокурорів та слідчих прокуратури. У свою чергу, громадський контроль за здійсненням прокурорської діяльності не тягне безпосередньо правових наслідків, але може сприяти позитивному впливу на діяльність органів прокуратури. Це може бути контроль з боку преси, політичних партій, територіальної громади, громадських об'єднань, що набуває втілення у запитах народних депутатів України, внесенні законопроектів на розгляд Верховної Ради України, заслуховуванні звітів Генерального прокурора України або знятті його з посади, лобюванні політичного інтересу певної групи щодо діяльності прокуратури України, опублікуванні звітів та інтерв'ю з працівниками прокуратури, висвітленні у засобах масової інформації статистичних даних з питань прокурорського нагляду тощо. Всі ці заходи з боку суспільства повинні сприяти підвищенню ефективності роботи прокуратури, вдосконаленню її організаційної структури та кадрового складу.

Підсумовуючи вище сказане, приходимо до висновку, що однією з узагальнюючих особливостей контролю за діяльністю органів прокуратури є

те, що постійно діючий контроль, у тому числі й перевірка виконання контрольних заходів, повинні бути орієнтовані на досягнення кінцевої мети й відповідно визначення оптимальних шляхів вирішення поставлених задач. При цьому важливо, щоб «документальний» контроль не витісняв «реальний» оперативний, адже часто перевірки зводяться до вивчення кримінальних справ, проваджень та інших матеріалів, тобто роботі з документами, а не з людьми.

Отже, основними особливостями контролю за діяльністю органів прокуратури як пособу забезпечення її законності є наступні: 1) владний характер, законодавче визначення повноважень уповноважених контролюючих суб'єктів, визначення єдиної методики й тактики контролю, перевірки виконання, форми реагування на встановлені порушення або факти недисциплінованості працівників прокуратури; визначення обсягу, меж повноважень керівників, прокурорів вищих рівнів та інших уповноважених осіб щодо усунення допущених порушень; 2) контролюючими суб'єктами можуть бути державні (Верховна Рада України) й недержавні інститути (громадянський контроль), їх посадові особи, керівники; спеціально утворені органи та служби тощо. При цьому в Україні Генеральний прокурор є найвищою посадовою особою в системі органів прокуратури, контролює діяльність підпорядкованих прокуратур. Заступники Генерального прокурора України спрямовують та контролюють роботу Головних управлінь, управлінь (відділів) згідно із встановленим Генеральним прокурором України розподілом обов'язків; 3) передбачає втручання у професійну діяльність підконтрольного суб'єкта, що реалізується під час припинення його протиправних дій, притягнення до відповідальності, відсторонення від виконання службових обов'язків, при чому включає лише застосування примусових заходів, а й надання допомоги підконтрольному суб'єкту; 4) регламентується законами і підзаконними нормативно-правовими актами, є правовою формою державного управління; 5) здійснюється у різних формах (перевірки на місцях, письмові та усні звіти та ін.) на всіх стадіях управлінського процесу, реалізується повсякденно й безперервно; 6) виконує інформаційну, профілактичну, методичну, примусову, стимулюючу, виховну функції; 7) дозволяє не лише оцінювати якість виконання управлінських рішень, а й планувати та коригувати діяльність підконтрольного суб'єкта, виявляти позитивні й негативні сторони; 8) ефективність контролю передбачає виконання ряду вимог: надійності, дієвості, систематичності, своєчасності, гнучкості, динамічності, всебічного обліку, охоплення всіх (чи окремих, визначених) напрямків діяльності та усього апарату прокуратури (без дублювання й заміни одного працівника іншим при виконанні рішень), особистого контролю керівника до тих пір, доки рішення не буде виконаним та ін.; 9) передбачає відповідальність керівника за організацію контролю й особисту участь у ньому та ін.

У результаті дослідження сутності та особливостей контролю за діяльністю органів прокуратури, приходимо до висновку, що реалії сьогодення вимагають не просто «наявності» формального контролю у даній сфері, а його ефективності. Розробка, впровадження та практичне використання дієвої системи демократичного контролю відповідно до світових і європейських стандартів над правоохоронними органами (у тому числі й прокуратурою) є надзвичайно важливим завданням для уряду України. За таких умов для підвищення ефективності контролю над прокуратурою в Україні варто здійснити серед інших наступні кроки: 1) впровадження

законодавчо визначених принципів контролю над правоохоронними органами, у тому числі й прокуратурою, системних заходів політичного, законодавчого, організаційного, інформаційно-просвітницького характеру; 2) забезпечення неухильного дотримання законодавства в системі органів прокуратури; 3) оптимізація та скорочення існуючих повноважень, функцій органів прокуратури, враховуючи висновки Венеціанської комісії; 4) прийняття законопроекту «Про прокуратуру», внесені зміни до якого спрямовані на виконання взятого Україною перед Радою Європи зобов'язання – змінити роль та функції Генеральної прокуратури (суттєве обмеження існуючих повноважень прокурора при здійсненні ним правозахисної та представницької діяльності); з прийняттям нового Закону прокуратура буде підконтрольна Верховній Раді, Президенту, судовим органам, громадським організаціям; зміниться процедура звільнення Генерального прокурора (звільнений за дії, що ганьблять звання прокурора, порушення Конституції і законів України; Верховна Рада зможе висловити Генпрокурору недовіру кількістю голосів 150-ти депутатів тощо); 5) розвиток інституту відповідальності органів прокуратури та їх посадових осіб за вчинені протиправні дії, неналежне, несвоєчасне чи неповне виконання обов'язків, бездіяльність тощо; усунення існуючого дисбалансу повноважень і відповідальності у цій сфері; покладення проведення дисциплінарних розслідувань на кваліфікаційно-дисциплінарні комісії прокуратури на чолі з Вищою кваліфікаційно-дисциплінарною комісією прокуратури. Місцеві комісії мають стежити за належним виконанням службових обов'язків і дотриманням правил етики прокурорами місцевого рівня, Вища кваліфікаційно-дисциплінарна комісія прокуратури – регіональних і Генеральної прокуратур; 6) законодавче затвердження положення стосовно того, що окремі повноваження прокурора щодо виявлення порушень закону мають здійснюватися лише після ухвалення мотивованої постанови з чітким наведенням підстав для їх здійснення; 7) посилення судового контролю за діяльністю органів прокуратури, розширення можливостей оскарження постанов прокуратури у суді; 8) деполітизація органів прокуратури, особливо під час виборчого процесу; підвищення вимог щодо прозорості та гласності діяльності прокуратури; 9) підвищення якості технічного обслуговування реалізації контрольних заходів; 10) віддання переваги перевіркам на місцях формальному «паперовому» контролю та ін.; 11) надання реальних можливостей здійснення громадянського контролю за діяльністю органів прокуратури та ін.

Чорноморець Т.О.

студент,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ПРОЦЕСУАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ СЛІДЧОГО СУДДІ: СУДОВИЙ КОНТРОЛЬ ЧИ СУДОВЕ САНКЦІОНУВАННЯ

Сьогодні питання про правильне визначення назви судової діяльності на стадії досудового розслідування (зокрема слідчого судді) має принциповий характер. Так, одні вчені-процесуалісти визначають діяльність суду на